

Παιχνίδι με την ανθρώπινη μοίρα και τις λέξεις

THE ELLENHES
ΓΚΙΚΑ



«...σως η ακώριστη βάλιτσα είναι το άλλοθι του για τη θλιβερή εικόνα. Τράνζιτο είμαι. Άλλος είναι ο προορισμός μου». Θα μπορούσε κανείς

να πει πως είναι ο λιθοξόος της ελληνικής λογοτεχνίας. Απέριττος μέχρι σιωπής. Λιτός έως καταργήσεως. Πηγαίος, σχεδόν αρχετυπικός. Τόσο λεπτοδουλεμένος, έως αχειροποίητος. Ο Σωτήρης Δημητρίου ειδικά στα προηγούμενα διηγήματα «Τα όνειρά μου δέλουν» ήταν σαν την Πυθία. Χρησμός. Ο πυρήνας της ύπαρξής μας ατόφιος. Και οι αρμοί της κατάβασης. Λες και την «ακούει» ο συγγραφέας την ιστορία του. Να έρχεται από σοφά, άγρια, άγνωστα βάθη.

Στα τελευταία του διηγήματα «Θάμπωσε ο νους» επιθύμησε να παίξει. Σαν τα παιδιά. Με σοβαρότητα και ειλκρίνεια. Και να συμπεριλάβει κι εμάς σ' αυτό το παιχνίδι του με την ανθρώπινη μοίρα και με τις λέξεις. Ο τίτλος και πάλι, θα είναι το κλειδί, ο ήχος και ο απόηχος: «Μια γριά είπε μόνο, "θάμπωσε ο νους"». Από το ομώνυμο διήγημα, που δίνει τόνο και τέμπο στη συλλογή όπου ο συγγραφέας έχει εκ των προτέρων αποφασίσει να αποκαλύψει: σουσούμια δικά του, αυτοβιογραφικά τραύματα- ευτράπελα, τα μυστικά της ιστορίας του έως και αυτά της γραφής του.

Όλα τα λέει. Τάχα μου χάρην παιδιάς: «Μη χάσω κι εγώ το πρόγραμμά μου. Μια ζωή ψυχαναγκαστικός». «Εσύ, Σωτήρη, βλέπε και άκου». «Δεν είμαι περίεργος, της λέω, είμαι συγγραφέας».

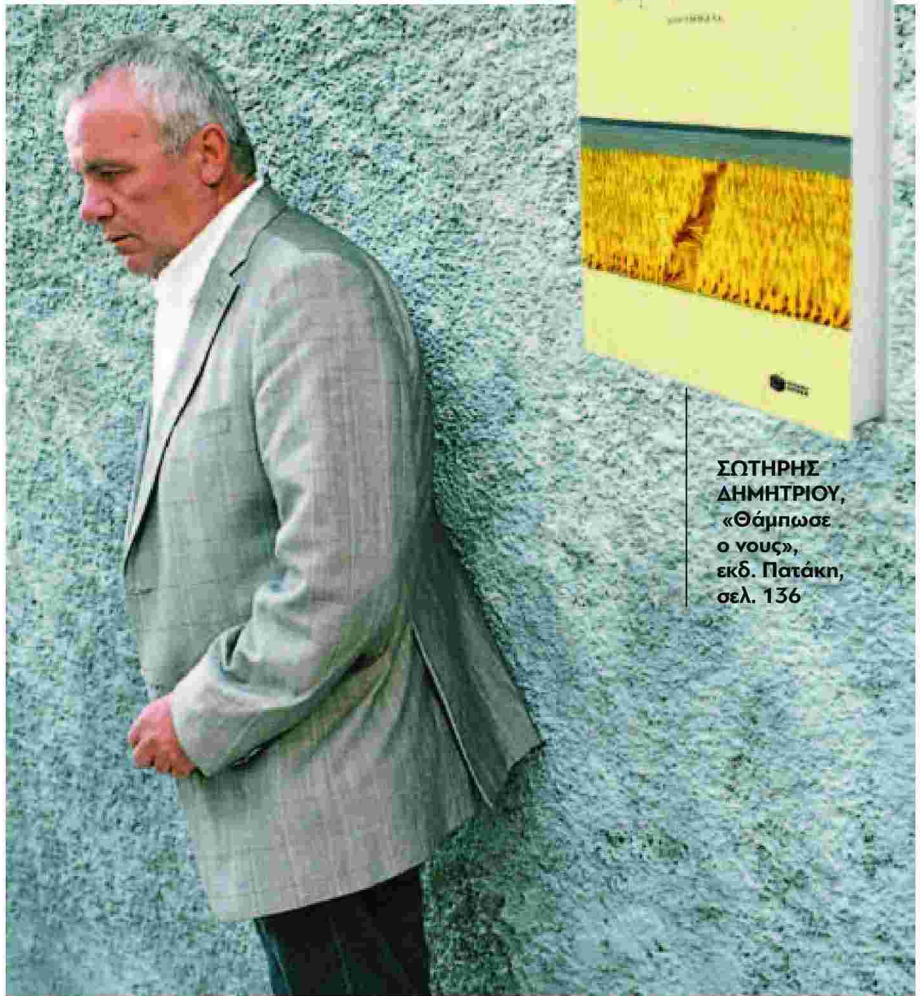
Το «κλειδί»

Στη «Μονόκωπη βάρκα» του μετρά τα χρόνια του. Και στο διήγημα «Ο Γρηγόρης και ο Σταμάτης» εκ του πλαγίου μας λέει για το δικό του ονοματεπώνυμο, και πόσο εύκολα προσποιείται το ένα το άλλο.

Αλλά δεν σταματά σε όσα τον αφορούν. Αναφέρεται και μετά παρηρησίας σε όσα τον καίνε ή τον θέλγουν: «Επίσης, σκέφτομαι ότι κατά κανόνα διηγούμαστε τα λάθη, τα λοξά, τ' ανάποδα». «Δεν θα ξεμυτιζώ απ' το δωμάτιο. Θα απλώνω το χέρι στην τύχη και θα βυθίζομαι στις προσφιλείς λέξεις».

«Αυτό είναι το διήγημα που μου φαίνεται λίγο στριμωγμένο, αλλά προκειμένου να έχω τα ράκι της νουβέλας μέσα μου, καλύτερα. Και ας ελπίσουμε ότι δεν θα επανέλθω» (Προσφυγιάκια II).

Και το κλειδί όλων, στο «Κασκόλ της Ιόλης»: «Ίσως γι' αυτό μου άρεσε η φράση ότι καλό ντύσιμο είναι αυτό που ξεχνάς.



ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ,
«Θάμπωσε ο νους»,
εκδ. Πατάκη,
σελ. 136

Και ας μη διακινδυνεύσω παραλληλισμό με τη λογοτεχνία, αν και θα το ήθελα».

Αυτό θα ήθελε κι αυτό επιτέλους το λιά και ξανακάνει. Κάτι που μας έδωσε τα εξαιρετικά «Οπωροφόρα της Αθήνας» του, με ιστορίες υπόδειγμα και ένα είδος που είναι μονάχα «είδος Σωτήρη Δημητρίου». Και κάπως έτσι θα χαρούμε την κυρία Πόθου να μπεινοβγαίνει στις ιστορίες, τα πρόσωπα και τα προσώπια να εναλλάσσονται, τις κατακερματισμένες

ζωές να αποκτούν τη μοιραία αίγλη του μικρού πεπρωμένου τους, την έλξη να είναι παράξενη και ανυπότακτη και τους περιθωριακούς ήρωές του σε διαμόρφωση και πάντα σε τράνζιτο για το βασικό μελλοντικό τους ουράνιο πεπρωμένο.

Η «αυτονομία της φωνής»

Με σπαραγμό αλλά και χιούμορ, με αυτή την αίσθηση του πετρωμένου τετελεσμένου, αλλά και με την υπέρβαση της ανατροπής να караδοκεί, με το σύμπαν να διαφαίνεται στις μικρές ζωές και στις σπασμένες ιστορίες, με τις λέξεις να γίνεται σύμπαν κι εκείνος παρών να μας υποδεικνύει ακόμα και τις ραφές στο κέντημα του Θεού. Παντού ενυπάρχει το σύμπαν, ακόμα και στην «αυτονομία της φωνής», ποτέ δεν ξέρεις πού θα βρει ο καθένας τον επίγειο ή ουράνιο θεό του, τη «φωλεά των νευρώνων».

Αυτή τη φορά ο Σωτήρης Δημητρίου και το επιθυμεί και μας παίρνει μαζί. Σε όλες τις ιστορίες και στο σύμπαν του, ακόμα και ως τη «φωλεά των νευρώνων».

Αυτοβιογραφικά τραύματα - ευτράπελα, αλλά και τα μυστικά της ιστορίας του και της γραφής του αποκαλύπτει ο Σωτήρης Δημητρίου στη νέα συλλογή διηγημάτων του

